

บทคัดย่อ

ชื่อภาคนิพนธ์ : ภูมิหลังของประชากร ชาวไทย - มุสลิม ในเขตกิ่งเมือง - กิ่งชนบทกับ
ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง
กรณีชุมชนกิ่งเมือง - กิ่งชนบทกับชุมชนเมืองและชุมชนชนบทใน
จังหวัดปัตตานี

ชื่อผู้เขียน : มุหัมมัดอามีน มะทา

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา : 2544

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยลักษณะชุดวิจัย (Package Research) ซึ่งครอบคลุมทุกพื้นที่จังหวัดปัตตานี แต่สำหรับผู้เขียนได้ศึกษาวิจัยเรื่องภูมิหลังของประชากรชาวไทย - มุสลิมในเขตกิ่งเมือง - กิ่งชนบท กับลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน ศึกษาเปรียบเทียบกับลักษณะโครงสร้างของชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ว่าลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนชาวไทย - มุสลิม ในเขตกิ่งเมือง-กิ่งชนบทของจังหวัดปัตตานี มีลักษณะใด เช่น ระบบเครือญาติอุปถัมภ์ หรือฝากฝ่าย และภายใต้ลักษณะโครงสร้างทางสังคมที่ค้นพบดังกล่าวมีภูมิหลังประชากรอย่างไร และศึกษาเปรียบเทียบลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทย - มุสลิมในเขตกิ่งเมือง - กิ่งชนบทกับชุมชนเมืองและชุมชนชนบทจะมีความแตกต่างกันอย่างไรภายใต้องค์การเจริญเติบโตเป็นเมืองของชุมชน โดยใช้แบบสำรวจและสัมภาษณ์ประชากรจำนวน 361 คน ใช้สถิติในระดับพรรณนา (Descriptive Statistic) คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการหาความสัมพันธ์

ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน ชาวไทย - มุสลิม ในเขตกิ่งเมือง - กิ่งชนบทของจังหวัดปัตตานี มีลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนแบบผสม โดยยึดถือระบบเครือญาติเป็นด้านหลัก แม้ภูมิหลังประชากรที่แตกต่างกัน ยึดถือระบบฝากฝ่ายเป็นด้านรอง และยึดถือระบบอุปถัมภ์เป็นด้านเสริมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมากและมีความแตกต่างตามภูมิหลังประชากรที่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับฐานคติที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ระบบฝากฝ่ายที่สูงขึ้นอาจเนื่องมาจากขณะที่เก็บข้อมูลเป็นระยะการเปลี่ยนผ่านของระบบการปกครองในชุมชนกิ่งเมือง-กิ่งชนบทที่ยกระดับจากสุภาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลซึ่งเป็นเรื่องที่ชาวบ้านตื่นตัวมากความรู้สึกขัดแย้งยังคงอยู่ในความรู้สึกตามความสัมพันธ์แบบฝากฝ่ายในระบบการเมืองในช่วงการเลือกตั้ง ส่วน

(2)

ความแตกต่างตามองศาความเป็นเมืองนั้นระบบเครือญาติได้เริ่มคลายตัวลงตามองศาความเป็นเมืองที่สูงขึ้นระบบอุปถัมภ์และระบบผูกฝ้ายจะสูงขึ้นตามองศาความเป็นเมืองเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาที่ค้นพบลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนในจังหวัดปัตตานี ยังมีการยึดถือระบบเครือญาติเป็นด้านหลักสูงอยู่ ซึ่งน่าจะเป็นเพราะคำสั่งสอนของศาสนาและการประกอบกิจกรรมทางด้านประเพณีและศาสนา เช่น การทำการละหมาดอย่างเป็นกิจวัตร การประกอบกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ที่ต้องทำร่วมกัน เป็นต้น จึงเป็นที่มาของการมีเอกภาพทางความคิดของมุสลิม ถึงแม้ว่าการก้าวสู่สังคมอุปถัมภ์และผูกฝ้ายจะมีมากขึ้นตามองศาของการพัฒนาเป็นเมืองแต่เป็นไปตามลักษณะเฉื่อยช้า -- หยุดนิ่ง ดังนั้นเพื่อความคงอยู่ของลักษณะโครงสร้างทางสังคมแบบเครือญาติซึ่งเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของมุสลิมและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนจังหวัดปัตตานีรัฐจึงควรส่งเสริมกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวข้างต้นอย่างต่อเนื่อง